

MAGYAR-NÉMET KAPCSOLATOK A NÉMET EGYSÉG TÜKRÉBEN

KÉTNAPOS NEMZETKÖZI KONFERENCIA AZ ANDRÁSSY GYULA BUDAPESTI NÉMET NYELVŰ EGYETEMEN

Németország újraegyesítésének 25. évfordulója alkalmából a Konrad-Adenauer-Stiftung az Antall József Tudásközponttal és az Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetemen közösen kétnapos konferenciát szervezett szeptember 29-30-án. A budapesti Andrássy Egyetem történelmi hangulatú tükörtermében Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter és Dr. Heinz-Peter Behr, a Német Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete mellett a gazdaság, a politika és a kultúra számos képviselője vett részt a rendezvényen. Az eszmecsere fő célja az volt, hogy megvitassák a magyar-német kapcsolatok különböző fontos vonatkozásait, és párbeszédet indítsanak el, mely tovább mélyíti a két ország között fennálló együttműködést.

A kétnapos konferencia egy rövid filmbejátszással vette kezdetét, melyben egy időegyes mentén foglalták össze röviden a magyar-német barátság legjelentősebb történelmi pillanatait 1961-től napjainkig. Olyan események kerültek bemutatásra, mint a Páneurópai Piknik, az 1992-es magyar-német baráti szerződés, az Audi-gyár megnyitása Győrben 1994-ben, a német nyelvű Andrássy Egyetem megnyitása Budapesten 2001-ben, valamint Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása 2004-ben.

Rövid köszöntővel vezette be a konferenciát **Prof. Dr. Masát András**, az Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem rektora, **Bihari Katalin**, az Antall József Tudásközpont igazgatóhelyettese és **Frank Spengler**, a Konrad-Adenauer-Stiftung magyarországi képviselővezetője.

Dr. Heinz-Peter Behr, a Német Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete tartott ezután köszöntőbeszédet, melyben rávilágított a magyaroknak

a német egység terén játszott történelmi jelentőségére. A németeket és a magyarokat ma „olyan barátság köti össze, melyben a véleménykülönbségek sem kizártak” – mondta el Behr.

Ezt követően **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere nyitotta meg a kétnapos rendezvényt. Beszédében felszólította a németeket és a magyarokat, hogy tanuljanak közös történelmükből. A jelenlegi menekültválság kapcsán kiemelte, hogy „az idő próbáját kiálló politikai döntéseket csak akkor lehet hozni, ha a társadalom többsége azokat támogatja, és egyidejűleg a kisebbségekre is tekintettel vagyunk”. Ebben az összefüggésben Balog arra kért, mutassunk „több megértést Magyarország menekültügyi politikája felé”. A menekültek befogadását illetően ugyanis nyitottak vagyunk, de ilyenkor kell, hogy legyen lehetőségünk is eldönteni, hogy kit fogadunk be és kit nem – fűzte hozzá.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere arra figyelmeztetett nyitóbeszédében, hogy a kis országokkal is „szemmagasságban” kell beszélni, valamint nagyobb megértést kért a magyar politika felé.

ELSŐ PANEL: AZ „ANNUS MIRABILIS”

A konferenciát az ún. 1989-es „csodák évének” jelentőségéről és a magyar-német kapcsolatokban kiváltott széles körű következményeiről folytatott beszélgetés nyitotta meg. A **Prof. Dr. Ellen Bos**, az összehasonlító politikatudomány, különös tekintettel Kelet-Közép-Európára az EU-ban professzora által moderált első szekcióban **Prof. Dr. Andreas Oplatka**, az Andrassy Egyetem kuratóriumának elnöke és **Pröhle Gergely**, az Emberi Erőforrások Minisztériumának nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára beszélt a magyar-német kapcsolatok sikeréről a német egység évfordulójának tükrében.

Bos bevezetésképp kifejtette, miért lett az 1989-es év az ún. „Annus Mirabilis”, azaz „a csodák éve”: „Az 1989-es évet egy sor jelentős és előre aligha kiszámítható politikai esemény határozta meg. Egyrészt ekkor érte el a kelet-európai demokratizálási hullám a csúcspontját, másrészt ebben az

évben vette kezdetét a vasfüggöny leomlásának folyamata, melyet a magyarok indítottak el.” Mind ez, hangsúlyozta Bos, olyan gyorsasággal történt, melyet korábban senki sem tartott lehetségesnek: „Néhány hét leforgása alatt sziklaszilárd rezsimek dőltek össze.”

Húszperces előadásában **Prof. Dr. Andreas Oplatka** összefoglalta, mennyiben köszönhetőek az 1989-es év eseményei „egy elkerülhetetlen szükséghelyzetnek, különböző személyek egyéni teljesítményének, és mennyiben történelmi véletleneknek”. Az események történelmi szükségességét Oplatka a Szovjetunió hosszan lefolyó gazdasági-politikai hanyatlásával magyarázta. „A Szovjetunió gyenge lábakon álló gazdasága nem volt többé képes biztosítani az anyagi feltételeket a globálisan jelen lévő szuperhatalmi státuszhoz” – fejtette ki Oplatka. Mindehhez társult az is, hogy Gorbacsov, akit 1985-ben a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottságában főtitkárnak választottak, reformkorszakot indított el, mely Oplatka szerint „e politikai rendszer további gyengüléséhez és végül összeomlásához vezetett”. A magyarországi történések is, mint például az 1956-os népfelkelés rehabilitációja vagy a határzárak lebontása, azért váltak lehetővé, mert a kommunista rendszer szatellitállamaiban is bekövetkezett a kommunista rendszer gyengülése. Egy láncreakció részeként mindez több ezer NDK-polgár meneküléséhez, az NDK-beli diktatúra meggyengüléséhez és végül megszűnéséhez vezetett. Ezáltal Magyarország „nem maga idézte elő, de jelentősen felgyorsította” a német újraegyesítés folyamatát.

Oplatka viszont továbbra is kiemelte a magyar reformkommunisták, különösen Németh Miklós volt miniszterelnök szerepét. Esetükben ugyanis egyfajta „technokratagenerációról” volt szó, mely időben felismerte, hogy az akkori rendszer gazdaságilag zsákutcába vezetett, és a reformok a politikai rend-

Dr. Heinz-Peter Behr, a Német Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete.

Prof. Dr. Ellen Bos moderálása mellett Prof. Dr. Andreas Oplatka és Pröhle Gergely vitatta meg a csodák évét, 1989-et.

szer széles körű átalakítása nélkül magukban nem lennének kivitelezhetőek”. Oplatka a Németh Miklós vezette kormány érdemének tulajdonítja, hogy a rendszerváltás Magyarországon „vérontás nélkül és békésen, az ország működő- és fizetőképességének megtartása mellett” ment végbe.

Emellett viszont Oplatka úgy látja, a történelmi véletleneknek is szerepe volt az 1989-es év történelmi eseményeinek alakulásában: szerinte Németh csupán gazdasági megfontolásból adta ki az utasítást a nyugat felé vezető határzár lebontására, nem is sejtve, milyen politikai vihart idéz elő ezzel. Az is elképzelhető volt, hogy jóval több ellenállásba ütközik majd, mind más kommunista államok, mind a Szovjetunió részéről, illetve akár a saját pártja részéről.

Pröhle Gergely beszédének középpontjában a rendszerváltás éveinek retrospektív megítélése és annak a magyar-német kapcsolatokra való hatása állt, melyeket a következőképp jellemzett: „Az állandó hátba veregetésektől már alig tudott járni a magyar” – vette ő is górcső alá a magyar reformkommunisták szerepét. „Érdem, véletlen vagy a nagy magyar hanyagság áll a határnyitás háttérében?” – tette fel a provokatív kérdést Pröhle. Elmondása szerint még számára sem világos a kérdés, hogy „bátorságról vagy inkább opportunizmusról” volt-e szó akkoriban. Hangsúlyozta emellett az 1956-os népfelkelés történelmi szerepét a magyarországi rendszerváltás létrejöttében. A régi tapasztalatok fényében ugyanis már belátták, hogy nem szabad túlságosan kiélezni a helyzetet. A magyar kommunisták tudták, folytatta Pröhle, „hogy készüljenek fel már időben a rendszerváltásra, hogyan alakítsák át politikai hatalmukat gazdasági hatalommá, és miként semmisítsék meg a rájuk nézve terhelő adatokat tartalmazó dokumentumokat”. Ebben az összefüggésben Pröhle sajnálatát fejezte ki, hogy Németországtól eltérően Magyar-

országon sosem történt meg igazán a kommunista múlt feldolgozása.

Habár hálásnak kell legyünk a reformkommunistáknak, hogy a magyar rendszerváltás ilyen békésen zajlott le, ugyanakkor látnunk kell azt is, hogy a végtelen kompromisszumkészség nem volt minden tekintetben gyümölcsöző, fejtette ki álláspontját Pröhle. Meglátása szerint sok probléma, mellyel a magyarok manapság küzdenek, a rendszerváltás alatt meghozott rossz kompromisszumokra vezethető vissza. Ennek példaként nevezte meg az Alkotmánybíróság jogköreit, melyeket az utolsó kommunista kormány kibővített, és melyek csak az Orbán-kormány ideje alatt kerültek korrigálásra. Ez a lépés indokolatlanul sok kritikát váltott ki külföldön.

Pröhle bírálta továbbá az egykori nemzetközi tárgyalópartnerek – melyek közé Németország is tartozott – hozzáállását, akik a rendszerváltás után előnyben részesítették a régi, és ezáltal jól ismert politikai elittel való kapcsolattartást: „A Közép-Európához való hozzáállást a klasszikus stabilizációs politika határozta meg – csak semmi nagy elíteltse-

Körülbelül kétszáz vendég vett részt az Andrássy Egyetem pompás tükörtermében megrendezett két-napos konferencián. A képen a KAS ösztöndíjasai.

A konferencia második paneljében, melyet Dr. Mráz Ágoston (középen) moderált, Dr. Hettyey András (jobbra) és Hans Kaiser (balra) beszélgettek a magyar-német kapcsolatok fontos mérföldköveiről.

re.” Napjaink problémái közül sok az akkori opportunizmus logikus következménye, mondta el, majd végül hozzátette: fontos, hogy ma, 25 év távlatából világosan meg tudjuk nevezni a magyar rendszerváltás ellentmondásait.

A két előadást követően mindkét felszólalónak lehetősége volt arra, hogy a szekciót moderáló Ellen Bos kérdései alapján részletesebben kifejthesse némely pontban tett kijelentéseit a publikum előtt.

MÁSODIK PANEL: A MAGYAR-NÉMET KAPCSOLATOK TÖRTÉNELMI MEGVILÁGÍTÁSBAN (1990-2015)

A konferencia második szekciója azzal foglalkozott, miként alakultak a magyar-német kapcsolatok történelmi megközelítésből Németország újraegyesítésétől kezdve napjainkig. A panel moderátora **Dr. Mráz Ágoston**, a Nézópont Intézet igazgatója volt. **Dr. Hettyey András**, a budapesti Andrassy Egyetem oktatója és **Hans Kaiser**, volt miniszter, a Konrad-Adenauer-Stiftung egykori magyarországi képviselővezetője fejtette ki a közönségnek a két ország kapcsolatának további fontos mérföldköveit.

Dr. Hettyey András beszédében a magyar-német kapcsolatokat egyfajta higgadt távolságból elemezte, mely során az 1990 és 2004 közötti időszakra összpontosított. Mint elmondta, ezzel a korszakkal részletesebben volt módja foglalkozni a Magyar Tudományos Akadémia által neki odaítélt kutatási ösztöndíj keretében. A magyar-német kapcsolatok rendszerváltás utáni keretfeltételeinek vonatkozásában felhívta rá a figyelmet: „Nem volt külön kidolgozott taktika Kelet- és Közép-Európa számára.” Ebből viszont később számos ellentmondás alakult ki. Németország akkoriban mindenekelőtt az európai integráción keresztül igyekezett megvalósítani külpolitikai céljait. Ebből a szempontból Németországot „a kelet- és közép-európai államok ügyvédjének tekint-

hetjük” – idézte Hettyey az akkoriban gyakran használt metaforát. Különösen Magyarországgal szemben érezte magát Németország elkötelezettnek, aki határainak megnyitásával hozzájárult a német újraegyesítéshez. Magyarország Európai Unióba történő integrációjában két szakaszt kell megkülönböztetni, mondta el Hettyey. Az egyik az „eufória időszaka” 1990-1991-ben, amikor lehetségesnek tűnt az EU-hoz való gyors csatlakozás. Közvetlenül a rendszerváltás után Magyarország általános megítélése igen pozitív volt, de ez a régió más országaival szembeni viszonylagos előnye 1990 után folyamatosan csökkent. Ez végül ahhoz vezetett, hogy Lengyelország sokkal inkább az integrációs törekvések középpontjába került, mint Magyarország, melynek EU-csatlakozását egyre messzebbi távlatokba toltta ki. Ezt az 1992-1993-tól megfigyelhető időszakot Hettyey „a kijózanodás korszakának” nevezte. Ettől függetlenül Németország továbbra is szilárdan elkötelezett maradt kívánsága mellett, hogy Magyarország tagja legyen az Európai Uniónak.

Néhány tekintetben viszont csalódottsággal néztek a magyar oldalon az akkori magyar-német kapcsolatokra. Hettyey megállapította, hogy a Franciaország és Magyarország, vagy akár az Oroszország és Magyarország között húzóódó érdekkonfliktusok esetében Németország mindig az előbbieket értékelte fontosabbnak. Így történhetett meg például az is, hogy Magyarország NATO-ba való felvételével kapcsolatban Németország sosem foglalt világosan állást, ezáltal késleltetve azt. Hasonlóképpen nem volt kész Németország arra sem, hogy „döntőbíróként” játsszon Magyarország és szomszédállamai között, vagy hogy támogassa az Antall-kormány autonómiatörekvéseit”.

Hans Kaiser előadásában betekintést engedett a német politika kulisszái mögé. „Habár Németország valóban különösen elkötelezett volt Magyarország felé, azért egyidejűleg mindig az érdekeinek meg-

felelő politikát folytatott” – mondta el Kaiser. Az európai integráción keresztül szeretnék volna a legbizonytalanabb – Oroszországot is megrongató – időkben biztosítani Európa ezen régiójának biztonságát és stabilitását. Az ebben a folyamatban adódó sok akadozás ellenére a németek mindig is támogatták Magyarország EU-hoz való csatlakozását. E pontnál Kaiser különösen kiemelte Helmut Kohl, volt német szövetségi kancellár és Antall József, egykori magyar miniszterelnök szoros kapcsolatát. Kohl értett hozzá, miként adja tudtára beszélgetőpartnereinek, hogy egyenrangú felekként tárgyalnak. Ez – tett Kaiser rövid kitérőt a jelenlegi magyar-német kapcsolatokra vonatkozóan – manapság már nem így van. Előadásában Kaiser más személyeket is kiemelt, akik a magyar-német kapcsolatok alakulásában fontos szerepet játszottak: megemlítette Kohl és az 1994-ben miniszterelnökké választott Horn Gyula jó kapcsolatát, ahol az sem számított, hogy Horn másik pártot képviselt. Hasonlóképp kiemelte a Kohl és Orbán Viktor jelenlegi magyar miniszterelnök közötti szoros kapcsolatot, aki már az 1998-as első kormányra kerülésénél is „Kohl politikai pártfogoltjának számított”. Medgyessy Péter szocialista párti politikus miniszterelnöksége alatt (2002-2004) alakultak ki az első érdekkellentétek Magyarország és Németország között, de a 2004 és 2009 közötti miniszterelnöki tisztet betöltő Gyurcsány Ferencnek sem volt „sokkal jobb híre berlini körökben” – tette hozzá Kaiser. Valódi károk azonban sosem keletkeztek a magyar-német kapcsolatokban.

Kaiser a kapcsolatok jelenlegi állására is kitért. Meglátása szerint az Orbán miniszterelnöksége alatti intézkedéseket és Magyarország aktuális menekültpolitikáját Németországban igen gyakran félreértelmezik, és a médiában „mindenkit, aki Magyarország pártját fogja, idegenkedve kezelnek”. Ezt a helyzetet Kaiser „kimondottan nehéznek” értékelte, és elutasította különösen azokat a han-

gokat, melyek a magyar-szerb határon álló kerítést a Németországot egykor kettéválasztó határhoz hasonlítják: „Ez teljes elbagatellizálása annak, ami egykor a belnémet határon – az ún. halálövezetben – történt.”

A panelt lezáró beszélgetés keretében a **Dr. Mráz Ágoston**, a szekció moderátora által feltett kérdésekre válaszolva mindkét előadó állást foglalt további témákban is. Mráz többek között megkérdezte, miként alakult Magyarország megítélése a német médiában. Hettyey szerint Magyarországról különösen 2004-ig egész pozitív képet alkotott a német média. Nagyobb hangulatváltást a második Orbán-kormány 2010-es megalakulása óta vett észre Hettyey – „azóta sokkal gyakoribbak a kritikus hangok”. Kaiser egyetértett ezzel és egyúttal bírálta a tényt, hogy a médiában célzott manipulációnak lehetünk szemtanúi. Ennek bizonyítékaként a Német Külpolitikai Társaság egyik elemző tanulmányát említette. Legvégül a jövőre nézve Kaiser kiegyensúlyozottabb és megalapozottabb tudósítást kívánt a magyarországi helyzetről.

Tekintettel a gazdasági kapcsolatokra Kaiser ismét megerősítette, hogy Németország mindig is hűséges gazdasági partnere volt Magyarországnak: „Függetlenül attól, hogy Magyarországon ki volt kormányon, Németország azt támogatta, amit támogatásra érdemesnek ítélt.”

ANDRÁSSY EGYETEM

Az Andrassy Egyetem az egyetlen, teljesen német nyelvű egyetem a német nyelvterületen kívül. Az AUB Magyarország és Európa akadémiai joint-venture-je, amely közös, német nyelvű egyetemi hídként szolgál a dunai régió számára. A nemzetköziség innovatív profilját mutatja be a budapesti tudásközpontban. Az itt folytatott tanulmányok középpontjában Közép- és Kelet-Európa történelme, politikája, jogtörténete és gazdasága áll. Az AUB lehetőséget nyújt mester- és tovább-, valamint PhD-képzésre is.

ANTALL JÓZSEF TUDÁSKÖZPONT

A Tudásközpont egy politikai pártoktól és ideológiáktól, valamint napi politikától független intézet, amelynek elsődleges célja Magyarország első szabadon választott miniszterelnöke, Antall József (1932-1993) szellemi és intellektuális örökségének ápolása. A Tudásközpont alapítványi formában 2010 tavaszán alakult meg. Azóta a budapesti Corvinus Egyetemen működik. Az intézet fő tevékenységi körébe tartozik fiatal értelmiségiek számára olyan programok szervezése, amelyek a tudás széles palettáját tárják a résztvevők elé. A Tudásközpont ezenkívül kutatási munkában és politikai, valamint gazdasági publikációk készítésében is részt vesz.

A konferencia első napján Dr. Heinz-Peter Behr, a Német Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete személyes beszélgetésre hívta a rendezvény előadóit és szervezőit.

Varga Mihály
nemzetgazdasági
miniszter

HARMADIK PANEL: MAGYAR-NÉMET GAZDASÁGI KAPCSOLATOK

A konferencia második napját **Varga Mihály** nemzetgazdasági miniszter „Magyar-német gazdasági kapcsolatok” c. előadása nyitotta meg. „A német gazdasági szempontok egyszerre magyar szempontok is” – emelte ki Varga a két ország közös gazdasági érdekeit. Az elmúlt 25 évben a két ország közötti bizalom és együttműködés még erősebbé vált. „A mai napig ez a kettő képezi politikai, gazdasági és emberi kapcsolataink alapját” – vélte Varga. Ez abban is megmutatkozik, hogy Magyarországon most is minden harmadik idegen nyelvet tanuló diák németül tanul. A több mint 6000, Magyarországon működő német vállalkozással való szoros együttműködéssel kapcsolatban a miniszter bizakodóan nyilatkozott. Elmondása szerint ezek teszik ki a magyar külgazdasági kapcsolatok negyedét, illetve bonyolítják le a magyar export és import ugyancsak negyedét. Itt Varga mindenekelőtt a német autóipart emelte ki mint döntő erőt, az aktuális Volkswagenbotrányral kapcsolatosan viszont megjegyezte: „Ameddig a német járműiparnak jól megy, Magyarországnak is jól megy – de ha ez megváltozna, akkor problémával állunk szemben.” Emiatt reméli, hogy a jövőben a járműipar mellett más iparágazatok is jobban képviseltetik magukat itt, ez megelőzhetné a magyar gazdaság egyoldalú függését. Példaként erre az orvosi műszerek gyártását hozta fel a miniszter. További célként fogalmazta meg Varga a harmadik piacokon való erősebb közös fellépést, a német vállalatok nagyobb részvállalását a magyar felsőoktatásban és a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamarával való szoros együttműködés folytatását. „A német vállalkozásoktól kapott visszajelzések számunkra igen fontosak” – mondta el Varga az általa partnerinek ítélt viszony bemutatásakor.

Az előadást egy kerekasztal-beszélgetés követte, melyen **Dale Martin**, a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara elnöke, **Prof. Dr. Bod Ákos**,

a Corvinus Egyetem gazdaságpolitika-professzora és **Pataki Klaudia**, Kecskemét város polgármester asszonya vett részt. A beszélgetés moderátora **Jan Mainka**, a Budapesti Zeitung kiadója volt. A közös eszmecsere során a magyar-német gazdasági kapcsolatok további mélyítésének feltételeit és perspektíváit vitatták meg a résztvevők.

Dale Martin ebből a szempontból a német vállalatok és a magyar kormány közti „időbeni, konstruktív párbeszédet” nevezte döntő fontosságúnak. Ennek példaként az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKÁER) bevezetését említette, melynek további javítására a Nemzetgazdasági Minisztériummal való párbeszéd és a média támogatása lehetőséget adott.

Pataki Klaudia polgármester asszony kifejezte reményét a duális szakképzés további fejlesztését ille-

Dale Martin, Jan Mainka, Pataki Klaudia és Prof. Dr. Bod Ákos (balról jobbra) a második konferencianap első paneljében eszmecsere-t folytattak a magyar-német gazdasági kapcsolatok perspektíváiról.

Dale Martin az előadásában hangsúlyozta a „konstrukzív korszerű dialógus” fontosságát a magyar-német gazdasági kapcsolatokban.

tően. Véleménye szerint ez a helyes út a magyar oktatási rendszer számára, bár ezen a területen még „sok tennivaló akad a fiatalok és szülők meggyőzése miatt” – tette hozzá. A duális képzést népszerűsítő kampányoknak szerinte már az általános iskolában el kell indulniuk, s a Nemzetgazdasági Minisztérium felelősségének tartja, hogy több forrást biztosítson erre a célra. Martin hozzáfűzte, hogy erősíteni kell a tudatot az emberekben, hogy az átfogó szakmunkásképzésben való részvétel igenis előnyt jelenthet, és nem zárja ki később a felsőoktatási tanulmányokat. „Ferenc József császár is asztalostanonc volt, mielőtt császár lett volna” – említette meg Martin az anekdotát. Viszont a kis- és középvállalkozásokat is meg kell nyerni a duális képzés mellett. „Sok cég tart a képzésbe való befektetéstől, mivel nem biztosak benne, hogy a szakmunkástanulókat később soraik között tudhatják-e majd” – véli Martin. A szolgáltatási szektor erősebb támogatását tartja szükségesnek Pataki Klaudia mellett **Prof. Dr. Bod Péter Ákos** is, aki e pontban kitért a Varga Mihály által megfogalmazott kritikára a gazdaság monokulturális jellegét illetően. „Napjainkban Közép-Európában a szolgáltatások forgalma fontosabb, mint az áruforgalom” – fűzte hozzá Bod. E tekintetben viszont nagy jelentősége van, hogy nagyobb hangsúlyt fektessünk az idegennyelvek közötti közvetítésre.

Szó esett továbbá a Magyarországot fenyegető szakemberhiányról is. Pataki kiemelte, hogy Magyarország sok régiójában van még munkaerőtartalék, melyek munkaerőpiaci jelenlétét a mobilitás hiánya akadályozza meg. „Az embereknek szoros kapcsolata van a szülőföldjükkel, és nem szívesen költöznek el onnan. Viszont jelenleg nincs elég, jól kiépített közlekedési összeköttetés, ami lehetővé tenné a napi ingázást” – vélekedett Pataki az infrastruktúrába történő további befektetések szükségességéről. Bod ellenben pont a fiatal generáció mobilitását és az ezzel kapcsolatosan felmerülő kivándorlás problémáját emelte ki. „Ha egy orvos külföldre megy, az rendben van. Ha négy megy, az már probléma. De ha tizenhat elmegy, akkor bezárhatják az egész kórházat” – foglalta össze Bod az itteni társadalom problémáját. Apaként is felteszi magának a kérdést: „Hogyan csábítsuk vissza gyermekeinket Nyugat-Európából?” Meglátása szerint új befektetésekre van szükség, melyek új, vonzó álláslehetőségeket is teremtenek, például a középső vagy a felső vezetésben. Pataki mindezt azzal egészítette ki, hogy tapasztalatai szerint ún. „puha tényezők” is szerepet játszanak abban, hogyan tegyenek egy helyet vonzóvá a munkavállalók számára. Ezekhez elsősorban a fejlett szabadidős, sportolási, kulturális és képzési lehetőségeket sorolta.

A beszélgetés végén a bevándorlás kérdése is röviden napirendre került. Bod hangsúlyozta, hogy Németország és Franciaország mellett Magyarország is nagyobb mértékű migrációra lesz ráutalva hosszú távon. Teljesen elzárkózni a bevándorlás elől „kevésbé jövőképes munkaerőpiaci politikát jelent”. A kerekasztal-beszélgetés általánosan pozitív hangvételét **Jan Mainka**, a szekció moderátora ekképp foglalta össze: „A magyar-német gazdasági kapcsolatok működnek. Különböző kihívásokkal nézünk szembe, de az átfogó közös alapoknak és a gazdasági élet hozzáértő szereplőinek köszönhetően nem kell nagyon aggodnunk ezek miatt.”

NEGYEDIK PANEL: EURÓPA-POLITIKA MAGYAR-NÉMET VISZONYLATBAN

A konferencia következő szekciójában **Boris Kálnoky**, a „Die Welt” c. német napilap tudósítója vezette a magyar-német oldalról megközelített Európa-politikáról szóló beszélgetést. **Dr. Barbara Lippert**, a Stiftung Wissenschaft und Politik nemzetközi politikáért és biztonságért felelős német intézetének kutatóigazgatója, **Szalay-Bobrovniczky Vince**, a Miniszterelnökség EU-kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára és **Jens Paulus**, a Konrad-Adenauer-Stiftung Európa-, Észak-Amerika Osztályának vezetője az Európa-politika és a napjainkban aktuális menekültkérdés eltérő németországi és magyarországi megítéléséről beszélgetett.

„A német kérdés újra terítékre került” – jellemezte **Dr. Barbara Lippert** az egyre növekvő feszültségeket, melyek Németország EU-n belüli dominanciájából erednek. Lippert, aki az Európa-politika szakértőjeként az elmúlt 25 évben figyelemmel kísérte Németország pozícióinak EU-n belüli fejlődését, megállapította: „Németország az egész rendszer szempontjából jelentős, és manapság a német cselekvésen vagy annak hiányán múlik minden.” Problémát lát viszont abban, hogy Németország nem rendelkezik egyfajta „stratégiai előrelátással”. Így az ország Európa-politikája sokszor jellemezhető „összevisszának” és gyakran „kísérletinek” hat. Míg korábban az „egy lépést sem egyedül” mintát követték, ma már Németország egyre több „politikai különútja” figyelhető meg. Különösen a menekültkérdés terén megnyilvánuló „német különkereszt” vagy a „németek domináns, hangadó szerepét” kritizálják más európai országok. Lippert megjegyezte, hogy Németország már csak finoman forszírozza a további európai integrációt. Ehelyett viszont vannak törekvések, melyek az EU fő államai közti együttműködést hangsúlyozzák, de ott is vannak ellentmondások. „Mindent összevetve Németország az Európa-politika „gyenge láncszemévé” vált, akiről

úgy gondolják, hogy már nem lehet benne olyan egyszerűen megbízni” – foglalta össze Lippert.

Szalay-Bobrovniczky Vince beszédében az Európa-politika magyar vonatkozásaiba nyújtott betekintést. Véleménye szerint a legfontosabb kérdésekben Magyarország még mindig Németországhoz igazodik, másrésztől viszont kiemelte: „Magyarország Európa-politikájának lényege, hogy több szabad teret teremtsen magának.” A legjobb példa erre a jelenlegi menekültkérdés. Magyarország számára e téren „nem elfogadható” a németek megoldása, hangsúlyozta Szalay-Bobrovniczky. „Schengen és Dublin kötelezettségeket ró ránk, ezeket a szerződéseket be kell tartanunk.” A menekültkérdés kvótarendszerrel való megoldását Magyarország következetesen visszautasítja, mivel az egyrészt „nem veszi figyelembe a másodlagos migrációt”, másrésztől Magyarországnak előbb a saját határait kell megvédenie, „csak utána dönthetünk egyáltalán kvótákról”. Egy további tényező emellett a magyar közhangulat: „Tudjuk, miként gondolkozik a nép, és ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül.” Szalay-Bobrovniczky reméli, hogy a jövő e kérdést illetően Magyarországot igazolja majd.

A Kálnoky Boris által moderált negyedik panelben (balról a második) Jens Paulus, Szalay-Bobrovniczky Vince és Dr. Barbara Lippert német és magyar szempontból vitatták meg az Európa-politika kérdéseit.

„Az EU fejlődését illetően az állandó elutasítás helyett határokon átvívelő vitákat szeretnék” – mondta Jens Paulus az EU jövőjéről szóló közös vízió jelentőségével kapcsolatban.

A kérdésre, hogy belebukhat-e az Európai Unió a menekültválságba, **Jens Paulus** higgadt választ adott. A szekció harmadik felszólalójaként hangsúlyozta: „az EU már régóta nem egy projektet, hanem egy állapotot képvisel, az állapotok pedig csak nehezen változnak.” Ennek ellenére Paulus is lát bizonyos veszélyt jelentő területeket. Az EU-nak alkalmazkodnia kell, és a „belügyminiszterek brüsszeli találkozásán hozott minősített többségi döntéssel keresztül” megmutatta, hogy képes erre. „Ezt fontos megjegyeznünk, hiszen korábban – más szövetségi kancellárok ideje alatt – nem volt ilyenre példa.” De hogy az EU „meg tudjon felelni a kor elvárásainak”, Paulus szerint konstruktív vitára van szükség az EU további alakulásáról Európa minden részében – nem csak Németországban, Franciaországban és az EU intézményeiben. Az viszont előre látható, hogy Németországnak a jövőben is vezető szerepet kell játszania. Mint elmondta: „Németország nem maga választotta magának ezt a szerepet, hanem ösztökélték rá – a jövőben is muszáj lesz elfogadnunk.” Ebből a szempontból Paulus párhuzamokat vesz észre az Egyesült Államokkal, és kiemelte a két ország közötti „számtalan pontban megmutatkozó érdekazonosságot” és „Németország jelenleg is erős transzatlanti beágyazódottságát”.

Németország nyugati orientációjával összefüggésben megemlítette a Transzatlanti Szabadkereskedelmi Egyezményről (TTIP) folyó tárgyalásokat is, mely terén a jövőt meghatározó döntés előtt állunk: „Vagy hagyjuk, hogy a kételkedők vezessenek minket, vagy pedig elég bátrak leszünk, hogy aláírjuk a megállapodást.” Paulus meglátása szerint meg kell ragadnunk a lehetőséget, mielőtt ezt „más hatalmak” teszik meg.

A beszélgetés végén a három résztvevő az európai bevándorlási politika kérdését tárgyalta meg. Lippert felhívta rá a figyelmet, hogy ebben a témában nem várható konszenzus Európán belül a közeljövőben. „Az a kérdés, hogy a schengeni övezet országai tartósan elzárhatják-e magukat a bevándorlás elől” – vetette fel Lippert. Paulus kiemelte egyrészt, hogy „egy országot sem lehet akarata ellenére a bevándorlás célországává tenni”, másrészt hozzátette, hogy „mindannyiunknak változnia kell”. Ehhez Paulus szerint hozzátartozik a lakosság képzése és tájékoztatása ebben a témában. Zárásképp Szalay-Bobrovniczky Vince hívta fel a figyelmet arra, miszerint „a kis országok gondjait is megfelelően komolyan kell venni”. Meglátása szerint a kelet-európaiak mindig is jobban felhívták magukra a figyelmet, és éppen ebben az aktuális válsághelyzetben látszik meg, hogy olyan országok, mint Magyarország meghatározhatják az európai diskurzust.

ÖTÖDIK PANEL: KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA

Délután **Dr. Ellen Bos** professzor asszony tartott bevezető előadást a magyar-német kül- és biztonságpolitika történelmi áttekintéséről 1990-től napjainkig. Bos először a két ország 1990 utáni kiindulási helyzetét vizsgálta meg közelebbről, mely mind Magyarország, mind Németország esetében teljesen másképp alakult: míg Magyarországnak ez volt az első alkalom, hogy külpolitikai szuverenitással rendelkezett, és először még meg kellett határoznia külpolitikai céljait, Németország addigi legfőbb külpolitikai törekvése, az újraegyesítés,

*Bal oldali kép:
Német és magyar kül- és biztonságpolitikai stratégiai-
kül- és biztonságpolitikai stratégi-
ákról beszélgetett
a konferencia
ötödik paneljében
Markus Lackamp,
Dr. Deák András,
Schöberl Márton,
Prof. Dr. Ellen Bos
és Dr. Ulrich Schlie
(balról jobbra).*

megvalósulhatott. „Németországtól ekkor nagyobb felelősségvállalást és aktívabb politikát vártak el” – válaszolt Bos a német külpolitikával szemben állított megváltozott követelményeket, és hozzátette: „elvárták, hogy hagyja maga mögött az ún. ‘csekélykönyv-diplomáciát’”. Az új elvárásokkal együtt Németország fellépése is megváltozott: „Németország magabiztosabbá vált, jobban síkra szállt érdekei mellett, és jobban eltávolodott a korábban hangsúlyos multilateralizmustól.”

Magyarországnak ezzel szemben 1990-ben „teljesen újra” kellett definiálnia külpolitikai szerepét. A magyar külpolitikának három pillére alakult ki akkor, melyek mellett Bos szerint eddig minden magyar kormány megmaradt, még ha eltérő fontosságú sorrendet állítottak is fel közöttük: „Az első az ország euroatlanti kapcsolatokba való integrációja. A második a szomszédos államokkal való békés együttműködés, a harmadik pedig a határokon túl élő magyar kisebbségek melletti elköteleződés.” Az utóbbi időben viszont megfigyelhető egy negyedik alappillér, „a globális nyitás politikájának” kialakulása a magyar külpolitikában. Bos szavaival élve „Magyarország a Kelet kapuja szeretne lenni.” Ez konfliktusokhoz is vezet Magyarország és Németország között, ami jól látható az Oroszország elleni szankciók témájának esetében.

Dr. Bos professzor asszony elődása után újabb kerekasztal-beszélgetésre került sor **Dr. Ulrich Schlie**, a Harvard Egyetem „Weatherhead Center for International Affairs” munkatársa, **Markus Lackamp**, a CDU kül-, európai-, pénzügyi- és gazdaságpolitikai csoportjának vezetője és **Dr. Deák András**, a Magyar Tudományos Akadémia Világgazdasági Intézetének munkatársa részvételével. A beszélgetést, melynek központi témája az EU Oroszországgal szembeni gazdasági szankcióinak kérdése volt, **Schöberl Márton**, a Külügyi és Külgazdasági Intézet főigazgatója moderálta.

A panel összes résztvevője egyetértett abban, hogy szükség van szankciókra, és Oroszország krími beavatkozása, mely vétett a nemzetközi jog ellen, elítélendő. „Nem szabad megengednünk, hogy az efféle magatartás elterjedjen” – mondta **Dr. Deák András**. Az EU országaihoz hasonlóan viszont a panel résztvevői is különböző álláspontokat képviseltek azt illetően, mennyire lehetnek hatásosak, illetve mennyit érthetnek a szankciók. Bos meglátása szerint a különbségek elsősorban abból adódhatnak, hogy mi áll a középpontban: biztonsági, gazdasági érdekek vagy az értékalapú politika.

Magyarország gazdasági szankciókat elutasító magatartásáról kérdezve Deák kiemelte, hogy Lengyelországgal ellentétben, mely külpolitikailag fenyegetve érzi magát Oroszország által, Magyarországon „egyértelműen gazdasági és energiapolitikai érdekek állnak az előtérben”. Ezzel kapcsolatban **Markus Lackamp** kritikusan megjegyezte, hogy a külpolitikát és a kereskedelmi érdekeket nem szabad túl szorosan összefonni: „A külpolitikának főként a nemzeti érdekeket kell képviselnie, a gazdasági érdekek csak másodlagosak emögött.” Ő és Bos is egyet-

értettek abban, hogy pont Németországnak kell a szankciók gazdasági hátrányaival megküzdenie. „A világháborúk után felállított rend, melyben a határok nem módosíthatók önkényesen, fontos érték kell, hogy maradjon számunkra” – fűzte hozzá Lackamp. A helyzetet relativizálva Deák elmondta, hogy az Oroszország ellen eddig bevezetett szankciók még „relatív olcsó szankcióknak” tekinthetők. Ebben az összefüggésben elismerte, hogy a szankciókat elutasító magyar hozzáállás mögött esetleg mégis politikai okok keresendők.

A kérdést illetően, hogyan érhetne véget az embargó Oroszország ellen, Bos és Lackamp egyetértettek abban, hogy ezt a folyamatot csak Oroszország indíthatja el. „Nem cselekedhetünk csupán gazdasági érdekből és vonhatjuk vissza az embargót. Ebben a kérdésben határozottságot és kitartást kell tanúsítanunk” – szólított fel Lackamp. Bos hozzátette, hogy mindennek ellenére alapvető fontosságú, hogy továbbra is keressük a párbeszédet Oroszországgal. Deák szkeptikusnak bizonyult e kérdésben. „Oroszország kizárása a világ gazdaságából politikai kockázatot rejt” – mondta el. Ezenfelül nem mérhető fel rendszeren, hogy a szankciók elérnék-e a kívánt hatást. Végül azonban hozzátette: „Jelenleg én sem látok más megoldást.”

A fennálló ellentétek mellett a kerekasztal-beszélgetés során megvitatásra került az is, miként lehetne javítani a magyar-német együttműködést a külpolitika területén. Dr. Bos professzor asszony megjegyezte: itt gyakran történnek félreértések. Habár magyar oldalról arra tettek utalást, hogy kommunikációs problémáról van szó, Bos azt feltételezi, hogy a két állam érdekkülönbségei mögött sokkal inkább az alapvető értékek különbségei húzódnak. Ezt a nézetet osztotta Dr. Schlie is, aki felvetette: „Gyakrabban kell beszélünk arról, hogy vannak-e még közös elképzeléseink a transzatlanti szövetség és az EU jövőjéről.” Lackamp szerint a magyarok politika-

értelmezése is különbözik a németekétől. Ő például a politikát nem csupán „annak megvalósításának látja, amit a nép akar”. „Meggyőződésem, hogy ha valaki politikailag aktív, akkor mélyen benne gyökerező értékekkel rendelkezik, melyek arra motiválják, hogy részt vegyen a politikában. Így akkor be is kell mennie a politikai arénába és küzdenie kell ereje szerint” – fogalmazott Lackamp.

Minden résztvevő egyetértett azonban abban, hogy a magyar-német kapcsolatok előnyére válhatna a két ország közötti beszédkultúra javítása. A vitákat túlságosan gyakran vívják meg érzelmi síkon, bírálta a gyakorlatot Bos. „A politikusoknak jobban meg kell érteniük, miként kezelhetőek a politikai konfliktusok. A kritikának is helye kell, hogy legyen a magyar-német kapcsolatokban.” Schlie e ponton kiemelte a magyar-német kapcsolatokat erősítő intézmények, mint pl. az Andrássy Egyetem vagy a Konrad-Adenauer-Stiftung nagy jelentőségét, és kifejezte abbéli reményét, hogy még több ilyen alapítvány gazdagítja majd a két ország közötti kapcsolatot.

A panel résztvevői szerint a média vitakultúrája is központi szerepet játszik a magyar-német kapcsolatok terén. Különösen a „nyugat-európai médiára jellemző, Magyarországot ostromzó gyakorlat” miatt adott több résztvevő hangot aggodalmának. Bos többek között azt bírálta, hogy az újságírók többnyire nincsenek is a helyszínen, és nem is beszélnek a nyelvet. „Ezek alapvetően kedvezőtlen előfeltételek az objektív hírközléshez” – vélte Bos.

Az eszmecsere végén végül az összes felszólaló egyöntetűen azon a véleményen volt, hogy a magyar-német kapcsolatok a külpolitika területén jók és stabilak. „Alapjában véve ugyanazokkal az értékekkel és célokkal rendelkezünk” – mondta el Lackamp, de akadnak hiányosságok is, különösen a beszédkultúrát és a kommunikációt illetően.

HATODIK PANEL: KULTURÁLIS KAPCSOLATOK

A konferencia utolsó szekciójában a két ország közötti kulturális kapcsolatok álltak a középpontban.

Prof. Dr. Masát András rövid bevezetőt tartott a témában, majd ezt követően vezette a beszélgetést. **Hammerstein Judit**, a Balassi Intézet főigazgatója, **Ritter Imre**, a Magyar Országgyűlés német nemzetiségi szószólója, **Maren Schoening**, a Magyar-Német Ifjúságért Egyesület elnöke és **Thomas Mahrenholtz**, a Deutsche Schule Budapest igazgatója a két ország virágzó kulturális viszonyát vitatta meg, és röviden mindannyian bemutatták szakterületüket.

Elsőként **Hammerstein Judit** engedett bepillantást a Balassi Intézet munkájába. A kulturális intézet feladata, hogy „pozitív, értékközpontú képet közvetítsen Magyarországról külföldön” – mondta el Hammerstein. Németországban két intézettel is képviseltetik magukat – eggyel Berlinben és eggyel Stuttgartban.

Véleménye szerint a magyar-német kapcsolatokban különleges szerep jut az irodalomnak. Hammerstein kiemelte: sok magyar író, köztük Kertész Imre, Nádas Péter és Konrád György Berlinben találta meg második hazáját – még ha néha csak átmenetileg is. Berlinnek mindenekelőtt a világ felé való nyitottságát értékeli az ember, de fontos azt is hozzátenni, hogy Németország gyakran kulcsszerepet játszik abban, hogy a magyar írók nemzetközi sikereket érjenek el. „A magyar irodalom útja a világirodalom felé Berlinen át vezet.” A magyar irodalom németországi sikeréhez vezető mérföldkövek közé sorolta Hammerstein egyebek mellett a 1999-es Frankfurti Könyvvásárt, ahol Magyarország volt a díszvendég, Kertész Imre kitüntetését a Lipcsei Könyvvásár „Az európai megértésért” elnevezésű díjával 1997-ben, és Esterházy Péter kitüntetését a német könyvszakma békedíjával 2004-ben.

A magyar irodalom mellett viszont más műfajok is fontosak a magyar-német kapcsolatokban. Hammer-

stein hangsúlyozta: mindig arra törekednek, hogy a gazdag magyar kultúrát lehetőség szerint annak sokszínűségét teljesen lefedve képviseljék – a fősodortól kezdve az alternatív szubkultúráig. A német közönség különösen fogékony, fejezte ki örömét a Balassi Intézet főigazgatója. Ez abban is megnyilvánul, hogy Németországban „különösen nagy a kulturális kínálat, a kulturális intézmények hálózata igen kiterjedt, a kultúra előremozdítása pedig igen sokrétű módon valósul meg”. Annak ellenére, hogy a kulturális élet Németországban rendkívül jó előfeltételekkel rendelkezik, vannak nehézségek a magyar kultúra közvetítése területén. „A kultúra és a művészet szociális beágyazódása Németországban igen jelentős: aktuális politikai és társadalmi kérdésekre kell reflektálniuk. A magyar kínálat ezzel szemben állandóbb és visszafogottabb, ami félreértésekhez vezethet” – mutatta be a helyzetet Hammerstein.

A panel második felszólalójaként **Ritter Imre** szólt be a magyarországi németek parlamenti szószólójaként szerzett tapasztalatairól. Ez egy teljesen új mandátumnak számít, mely csak a legutóbbi parlamenti választások óta létezik. Emiatt az elmúlt évben mindenekelőtt azon kellett dolgozni, hogy némi „teret és precedenst” teremtsenek e tisztség számára. Eddigi munkájának sikereként említette Ritter, hogy sikerült érvényesíteni a szokásjogi gyakorlatot, miszerint a nemzetiségi szószólók saját anyanyelvü-

Ritter Imre, Hammerstein Judit, Prof. Dr. Masát András, Maren Schoening és Thomas Mahrenholtz (balról jobbra) az utolsó panelben a magyar-német kulturális kapcsolatokat vitatták meg.

Ritter Imre, a Magyar Országgyűlés német nemzetiségi szószólója előadásában kiemelte a magyarországi németeknek a két ország kulturális kapcsolataiban játszott híd szerepét.

kön tarthassanak beszédet a parlamentben. A költségvetési politika területén is sikereket könyvelhet el Ritter. Az eddig rendelkezésére álló csupán nyolc hónap hivatali idő alatt sikerült elérnie, hogy négy milliárd forinttal több támogatásban részesüljenek a magyarországi németek, mint azelőtt. Ritter meglátása szerint ez egy különösen fontos lépés volt: „Az eddigi támogatások lassan kezdték ellehetetleníteni a magyarországi németek munkáját. Most ez újra motivációt adott.” Különös figyelmet szentel Ritter az anyanyelvi oktatás előremozdításának: „Fontos, hogy gyermekeink az anyanyelvüket használva tudjanak felnőni. Ezért kiálltam amellett, hogy a nyelvi táborok és a nemzetiségi iskolák támogatása a kilencszerezésére emelkedjen.”

A német kisebbség a magyar és a német politika szempontjából is nagy lehetőséget kínál. A Magyarországra látogató német politikusokkal folytatott egyeztetések folyamán Ritter a magyarországi németek parlamenti szószólójaként gyakran van jelen, és

igyekszik keresni a párbeszédet. Elmondása szerint ez német részről sokszor Magyarország jobb megértéséhez vezet: „A politikusok, akik megismerik a német kisebbséget, attól kezdve más szemmel nézik Magyarországot.” Zárásként így foglalta össze mondanivalóját: „A magyarországi németeknek áll leginkább érdekében, hogy a Magyarország és Németország között fennálló kapcsolatok jók legyenek, a konfliktusok ugyanis mindig először mindig rajtunk csapódnak le.”

Maren Schoening felszólalásában az elmúlt évben megalapított Német-Magyar Ifjúságért Egyesület célkitűzéseit mutatta be. „A Német-Magyar Ifjúságért Egyesület a magyar és német fiatalok közötti közvetítőként tekint magára, az élet bármelyik területéről legyen szó.” A két ország között mindig is sok kapcsolódási pont volt, de pont az utóbbi években „vesztettük egymást szem elől”. Schoening szerint német részről „sok területen megmutatkozik a tudás hiánya, ha Magyarországról van szó”. Különösen a fiatalok nem rendelkeznek megértéssel Kelet- és Közép-Európa történelme felé. E tudásbeli hiányosság megszüntetését, a két ország közötti megértés előremozdítását tartja Schoening a Német-Magyar Ifjúságért Egyesület további feladatainak. A Német-Francia és a Német-Lengyel Ifjúságért Szervezetekkel ellentétben a Német-Magyar Ifjúságért Egyesület nem államközi intézmény, hanem egyesület. A Német-Magyar Ifjúságért Egyesület nemcsak fiatal diákokra koncentrálnak, célközönségnek számítanak a fiatal felnőttek is 35 éves korig. Így például „Startup-konferenciát” is szerveznek, mely további gazdasági együttműködések kiépítésében segít Magyarországgal.

„Munkánkon keresztül szeretnénk a magyar-német kapcsolatok mozaikjának egy kis darabkája lenni” – emlékeztetett Schoening felszólalásának végén a Német-Magyar Ifjúságért Egyesület céljára.

A panel résztvevői közül utolsóként **Thomas Mahrenholtz** mutatta be az idén 25. születésnapját

„A találkozások helye szeretnénk lenni magyar és német gyermekek számára” – mondta el Thomas Mahrenholtz, a Deutsche Schule Budapest igazgatója (jobbra) egy külföldi iskola napi kihívásairól.

ünneplő Deutsche Schule Budapest munkáját. Az iskolát 1990-ben Magyarország, Budapest városa, Németország és Baden-Württemberg tartomány alapította azzal a céllal, hogy elmélyítsék a magyar-német kapcsolatokat, és támogassák az itt élő német nemzetiséget és a német nyelvet. „Mind a négy alapító a mai napig támogat minket anyagi és személyi segítség formájában is” – mondta el Mahrenholtz. Ebből kifolyólag az iskolát a „találkozások iskolájának” tartja, ahol német és magyar gyerekek együtt tanulhatnak. „Mi testesítjük meg a magyar-német kapcsolatokat a mindennapokban.” Habár az iskola elsősorban a német nyelv oktatására fókuszál, próbálják összehangolni egymással a két kultúrát az iskola mindennapjaiban. Példaként erre az érettségi ünnepeket hozta fel Mahrenholtz, ahol a diákok német és magyar hagyományokat is követnek. Mahrenholtz kiemelte, hogy iskolája értékrendjében „a másik kultúrája megértésének, a toleranciának és a párbeszédnek együtt és nem külön sorrendet élvezve” jut kiemelkedően fontos szerep. „Ezért veszünk részt például a ’Vitázik a világ ifjúsága’ elnevezésű versenyen is.” Az efféle találkozás viszont nemcsak a diákság soraiban valósul meg, hanem a tantestületben is, ahol Mahrenholtz szerint a magyar tanerők és a német külföldi tanerők kéz a kézben dolgoznak együtt. „Ez egyrésztől igen gyümölcsöző, másrésztől azonban terheket is tud róni ránk” – mutatott rá Mahrenholtz a nemzetközi tanári kar okozta kihívásokra. Ehhez sokat kellett tanulnunk, és a mai napig is „interkulturális továbbképzéseket” kínálunk tanáraink számára, tette hozzá.

Az iskola folyamatosan bővül, és különösen a magyarok körében kedvelt. „Nagy túljelentkezés esetén sorsolás útján kell kiosztanunk a helyeket” – érzékeltette Mahrenholtz az iskolája iránti nagy keresletet. Míg a német diákok számára az iskola „egy szelet Németországot” jelent, addig a magyar diákoknak gyakran egy ugródeszka a későbbi németországi tanulmányaik megkezdéséhez. Rövid beszédében

Mahrenholtz megosztotta a közönséggel iskolájának jövőbeni pozitív kilátásait is: új általános iskola megépítésére kerül majd sor, melynek költségeit ötven százalékban a német állam állja majd. E bővítés keretében 15 külföldi tanár csatlakozik még a tantestülethez a jövőben. Emellett az idei tanévre egy pályaválasztási tanácsadót is alkalmaznak. Felszólalásának végén Mahrenholtz hangot adott reményének, hogy a Deutsche Schule Budapest a jövőben is „a magyar-német kapcsolatok szilárd pillére” marad.

A szekció moderátoraként **Prof. Dr. Masát András** a következőképpen foglalta össze a beszélgetés keltette gondolatait: „Az oktatás- és kultúrpolitika a külpolitika részeként egyértelműen egyre nagyobb jelentőséget élvez. Fontos azonban, hogy a kultúrpolitikára ne csupán a magyar-német kapcsolatokat egyféle mellékes díszeként tekintsünk.” Ahhoz, hogy a panel összes résztvevője által pozitívnak értékelt együttműködés a kultúra területén hosszú távon elmélyülhessen, „folyamatos munkára van szükség a folyamatosan változó viszonylatok tükrében” – emlékeztetett a szekció lezárásaként Hammerstein.

A kétnapos konferencia zárásaként magyar népdalok hangzottak el Kubinyi Júlia és Szokolay Dongó Balázs előadásában.

A kétnapos konferencia zárásaként Kubinyi Júlia magyar népdalokat énekelt Szokolay Dongó Balázs hangszer kíséretével.

Az Andrássy Egyetem terében egy Helmut Kohlról nyílt kiállítást tekinthettek meg a résztvevők, melyet a Stiftung für die Geschichts- und Gesellschaftsforschung Mittel- und Ost-Europas bocsátott az egyetem rendelkezésére.

A KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG MAGYARORSZÁGI TEVÉKENYSÉGE

A Konrad-Adenauer-Stiftung célja, hogy hozzájáruljon a demokratikus fejlődés stabilizálódásához, támogassa a szociális és piacgazdasági rend értékeit és azokat a projekteket, amelyek az ország európai, atlanti és nemzetközi integrációját segítik elő. Amellett, hogy elősegíti egy értékrend-alapú európai öntudat kialakítását és a civil társadalom aktív részvételét a demokratikus folyamatokban, a Konrad-Adenauer-Stiftung célja egy tudatos emlékkultúra kialakítása. Ezenfelül kül- és biztonságpolitikai kérdések állnak a projektmunka középpontjában, ugyanakkor egyre inkább előtérbe kerülnek a fenntarthatósággal (pl. klíma, környezetvédelem, energiagazdálkodás, stb.) kapcsolatos magyar elgondolások is.

Célunk, hogy a parlamenti demokrácia értékei és a szociális piacgazdaság elvei széles körben, tartósan elfogadásra kerüljenek. Szeretnénk minél több embert, főleg nőket és fiatalokat a politikai életben való részvételre megnyerni és közéleti szerepvállalásra jelöltként, valamint tisztviselőként kiképezni.

Bilaterális tudástranszfer és személyközpontú párbeszédet képezik mindegyiknek a budapesti képviselet eszköztárát. A Konrad-Adenauer-Stiftung hangsúlyt fektet arra is, hogy minél több lehetőség adódjon a regionális gondolatcserére is. A rendezvényeink mindenekelőtt szakkonferenciákból, szimpóziumokból, előadásokból, kerekasztal-beszélgetésekből, szemináriumokból, valamint workshopokból állnak. Ezenfelül a KAS széles körű politikai és szak-specifikus kiadványokat jelentet meg. Mindemmellett a budapesti képviselet 2011 óta ösztöndíjakat is biztosít az Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetemen. Képviseletünk szoros kapcsolatban áll a Konrad-Adenauer-Stiftung Magyarországon élő korábbi, német és magyar ösztöndíjasaival is.

A KAS tevékenységének alapvető ismertetőjele, hogy egyenjogú partnernek tekinti az együttműködő magyar szervezeteket. Lehetővé teszi és támogatja a politikai párbeszédet az egyes szakmai témákban közös érdekek alapján. Ehhez igénybe vesszük a Konrad-Adenauer-Stiftung saját nemzetközi hálózatát is.

A KAS partnerségi szinten szorosan együttműködik mindkét magyarországi, az Európai Néppárthoz (ENP) tartozó párttal, a Fidesz Magyar Polgári Szövetséggel és a Kereszténydemokrata Néppárttal (KDNP) – s főleg a Polgári Magyarországért Alapítvánnyal (PMA).

A KAS további fontos partnerei: az Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem, a Terror Háza Múzeum, a Robert Schuman Intézet (RSI), a Magyar Önkormányzatok Szövetsége (MÖSZ), a Kommunizmus Bünei Alapítvány, az Antall József Tudásközpont, a Nézőpont Intézet, a Századvég Alapítvány, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Rákóczi Szövetség, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, illetve ezenfelül magyar városok és önkormányzatok (például Sopron) is.

Konrad
Adenauer
Stiftung

*Magyar-német kapcsolatok a német újraegyesítés tükrében
Nemzetközi konferencia Budapesten,
a német egység 25. évfordulója alkalmából*

Kiadó

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.
Magyarországi Iroda
Batthyány u. 49.
1015 Budapest

Szöveg

Katrin B. Holtz

Szerkesztés

Bauer Bence LL.M.
Frank Spengler

Fordítás

Appel Dóra

Lektorálás

Schmidt Márta

Fényképek

Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem / Szecsődi Balázs ©
6. o.: Andrássy Gyula Német Nyelvű Egyetem / Bódis Krisztián ©
6. o.: Antall József Tudásközpont / Steingart Gabriella ©

Tördelés

Mózes-Finta Balázs

Jelen kiadvány és annak minden része szerzői jogvédelem alatt áll. A Konrad-Adenauer-Stiftung beleegyezése nélkül történő felhasználása tilos, különös tekintettel a fénymásolásra, fordításra, mikrofilmesítésre és az elektronikus rendszerekbe történő mentésre, illetve elektronikus feldolgozásra.

© Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

ISBN: 978-615-80349-1-3

www.kas.de/ungarn/hu/